

Nálezy vysokoaktívnych zdrojov ionizujúceho žiarenia v kontajneroch obsahujúcich kovový šrot dovezený z tretích krajín do EÚ

Radiačným alarmom na **monitorovacej bráne** inštalovanej v **prístave** Rotterdam/Holandsko dňa **28. 01. 2019** bola identifikovaná prítomnosť zdroja ionizujúceho žiarenia v kontajneri obsahujúcom kovový šrot zaslaný z Nigérie. Priamo na kontajneri bol nameraný priestorový dávkový ekvivalent 50 mSv/hod a identifikovaná prítomnosť rádionuklidu kobaltu **Co-60**. Po zistení vysokých hodnôt dávkového príkonu bol kontajner okamžite premiestnený do uzavretého priestoru. Pod dohľadom príslušného orgánu radiačnej ochrany Holandska (ANVS) špecializovaná firma lokalizovala v šrote spolu 3 kusy žiaričov. Dávkové príkony namerané na povrchu žiaričov boli **15 Sv/hod** a vo vzdialenosti 1 meter 15 mSv/hod.

Obdobne, **07. 03. 2019** bol v tom istom prístave identifikovaný ďalší kontajner s kovovým šrotom pôvodom z Nigérie, s dávkovým príkonom na povrchu kontajnera 6 mSv/hod a identifikovaným rádionuklidom Co-60. Podobný nález sa zistil v Holandsku aj v novembri 2018, kedy bolo nájdených v šrote 5 ďalších identických zdrojov žiarenia.

Ďalší nebezpečný zdroj žiarenia Co-60 bol objavený dňa **11. 01. 2019** v recyklačnej spoločnosti pri Hamburgu/Nemecko, opäť v šrote pochádzajúcom z Nigérie. Dávkový príkon na povrchu kontajneru bol 83 mSv/hod a na povrchu zdroja 693 mSv/hod.

Po preskúmaní vlastností nálezov a vzhľadom na ich podobnosť príslušné orgány predpokladajú, že tieto zdroje môžu pochádzať z tzv. gama noža – vysokoaktívneho rádioaktívneho žiariča používaného v zdravotníctve pri rádiochirurgii alebo podobných vysokoaktívnych ožarovačov používaných v priemysle. Je vysoko pravdepodobné, že niekoľko takýchto zariadení sa dostalo mimo administratívnej kontroly.

V súvislosti s udalosťami, ktoré boli nahlásené Holandskom a Nemeckom prostredníctvom systému ECURIE a USIE o náleze kontaminovaného tovaru na vstupe do EÚ sa 19. marca uskutočnila audiokonferencia, organizovaná Európskou Komisiou, ktorej cieľom bolo informovanie spoločenstva, zistenie informácií o možnom pôvode žiaričov a návrhu opatrení na ochranu zdravia a zvýšenie pravdepodobnosti záchytu ďalších podobných žiaričov.

Nález z Rotterdamu/Holandsko

Nález z Hamburgu/Nemecko

Zdroje z pohľadu radiačnej ochrany znamenajú vysoké riziko poškodenia zdravia aj pri odbornej manipulácii, vzhľadom na skutočnosť, že **limit** ožiarenia pre obyvateľa za **1 rok je 1 mSv**. Namerané hodnoty dávkového ekvivalentu nájdených zdrojov sú extrémne vysoké, a tento limit by bol **prekročený takmer okamžite** pri pobyte v jeho blízkosti.